

VI. НА ДОПОМОГУ ПРАКТИКУЮЧИМ ЮРИСТАМ

Погорецький М. А.,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, адвокат

Старенький О. С.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, адвокат

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/249-265>

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ОГОЛОШЕННЯ ОСОБИ В МІЖНАРОДНИЙ РОЗШУК

I. Зміст запиту

До Київського національного університету імені Тараса Шевченка надійшов запит адвоката А. Трекке від 11.01.2019 про надання наукового висновку щодо тлумачення окремих положень чинного законодавства України, а саме відповіді на такі запитання:

1. Який орган та в якому порядку уповноважений на оголошення особи в міжнародний розшук, а також з якого саме моменту особа вважається такою, що перебуває у міжнародному розшуку?

II. Юридичні підстави для надання наукового висновку:

- запит адвоката А. Трекке від 11.01.2019;
- Статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

III. Опис наукового дослідження

Надання наукового висновку полягає у здійсненні доктринального тлумачення положень чинного законодавства України, міжнародно-правових актів і договорів, внутрішніх документів Інтерполу та Генеральної асамблеї Інтерполу, які регламентують процедуру оголошення особи в міжнародний розшук, а також правозастосовної практики й відповідно надання обґрунтованої відповіді на поставлене запитання для належного правозастосування.

Зазначимо, що відповіді на вказані питання були вже висвітлені нами в раніше опублікованій статті «Погорецький М. А., Старенький О. С. Оголошення особи в міжнародний розшук: проблемні питання. Вісник кримінального судочинства. 2018. № 4. С. 71–88»¹. Беручи

¹ М. Погорецький, О. Старенький, 'Оголошення особи в міжнародний розшук: проблемні питання' (2018)

за основу зміст вказаної статті, зазначимо наступне.

1. Який орган та в якому порядку уповноважений на оголошення особи в міжнародний розшук, а також з якого саме моменту особа вважається такою, що перебуває у міжнародному розшуку?

Результати проведеного аналізу норм чинного кримінального процесуального законодавства України свідчать про те, що на сьогодні питання здійснення розшуку осіб регулюються нормами Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а також окремими відомчими нормативно-правовими актами.

Чинний КПК України визначає загальні засади здійснення розшуку осіб (підозрюваного, обвинуваченого) під час здійснення кримінального провадження. Так, зокрема, ст. 281 КПК України передбачено, що якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме, то слідчий, прокурор оголошує його розшук, про що виноситься окрема постанова, якщо досудове розслідування не зупиняється, або вказується в постанові про зупинення досудового розслідування, якщо приймається таке рішення, відомості про що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Здійснення розшуку підозрюваного може бути доручено оперативним підрозділам.

Розділом VIII «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575, передбачено, що у день прийняття такого процесуального рішення слідчий доповідає про оголошення розшуку

підозрюваного керівникові органу досудового розслідування для їх погодження та подальшого направлення керівникові територіального органу, підрозділу поліції або міжрегіонального територіального органу Національної поліції України або його територіального (відокремленого) підрозділу, який здійснює оперативне супроводження кримінального провадження або матеріали діяльності якого стали підставою для початку кримінального провадження, для організації розшуку підозрюваного. Зазначені матеріали повинні містити витяг із ЄРДР, копії письмового повідомлення про підозру, постанови про оголошення розшуку підозрюваного або постанови про зупинення досудового розслідування, ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу, довідку про особу або копію документа, який посвідчує особу.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 280 КПК України досудове розслідування може бути зупинене після повідомлення особі про підозру у разі, якщо оголошено в розшук підозрюваного. Частиною 2 цієї статті визначено, що до зупинення досудового розслідування слідчий зобов'язаний виконати всі слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких необхідне та можливе, а також всі дії для здійснення розшуку підозрюваного, якщо зупинити досудове розслідування необхідно у зв'язку з обставинами, передбаченими п. 2 ч. 1 ст. 280 КПК України.

Згідно зі ч. 5 ст. 280 КПК України після зупинення досудового розслідування проведення слідчих (розшукових) дій не допускається, крім тих, які спрямовані на встановлення місцезнаходження підозрюваного.

Частиною 6 ст. 193 КПК України визначено, що слідчий суддя, суд може розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та обрати такий запобіжний захід за відсутності підозрюваного, обвинуваченого лише у разі, якщо про-

курором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК України, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений оголошений у **міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.). У такому разі після затримання особи і не пізніше як через сорок вісім годин з часу її доставки до місця кримінального провадження слідчий суддя, суд за участю підозрюваного, обвинуваченого розглядає питання про застосування обраного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або його зміну на більш м'який запобіжний захід, про що постановляє ухвалу.

Положення ч. 5 ст. 139 КПК України передбачають, що ухилення від явки на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик слідчого судді, суду (неприття на виклик без поважної причини більше як два рази) підозрюваним, обвинуваченим та оголошення його у **міждержавний та/або міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.) є підставою для здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження.

Глава 24¹ чинного КПК України регламентує особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень, що здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочинів, передбачених статтями 109, 110, 110–2, 111, 112, 113, 114, 114–1, 115, 116, 118, частинами другою – п'ятою статті 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), статтями 209, 255–258, 258–1, 258–2, 258–3, 258–4, 258–5, 348, 364, 364–1, 365, 365–2, 368, 368–2, 368–3, 368–4, 369, 369–2, 370, 379, 400, 436, 436–1, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447 КК України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у **міждержавний та/або міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.). Здійснення спеціального досудового

розслідування щодо інших злочинів не допускається, крім випадків, коли злочини вчинені особами, які переховуються від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності або оголошені у **міждержавний та/або міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.), та вони розслідуються в одному кримінальному провадженні із злочинами, зазначеними у цій частині, а виділення матеріалів щодо них може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду (ч. 2 ст. 297¹ КПК України).

З клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді відповідно до ст. 297² КПК України має право звернутися прокурор або слідчий за погодженням з прокурором. У клопотанні зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини;

4) відомості щодо оголошення особи у **міждержавний та/або міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.);

5) виклад обставин про те, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності;

6) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор, слідчий не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у **міждержавний та/або міжнародний розшук** (виділ. – М.П. та О.С.).

Повторне звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді в одному кримінальному провадженні не допускається, крім випадків наявності нових обставин, які підтверджують, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у *міждержавний та/або міжнародний розшук* (виділ. – М.П. та О.С.) (ч. 1 ст. 297⁴ КПК України).

Відповідно до ч. 3 ст. 323 КПК України судовий розгляд у кримінальному провадженні щодо злочинів, зазначених у ч. 2 ст. 297¹ КПК України, може здійснюватися за відсутності обвинуваченого (*in absentia*), крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності (спеціальне судове провадження) та оголошений у *міждержавний та/або міжнародний розшук* (виділ. – М.П. та О.С.).

У ст. 335 КПК України зазначено, що розшук обвинуваченого, який ухилився від суду, оголошується ухвалою суду, організація виконання якої доручається слідчому та/або прокурору.

Пунктом 8 розділу VIII «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575, передбачено, що у кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини, в яких підозрюваного оголошено в розшук, у разі наявності достатніх підстав вважати, що особа може переховуватися за межами України, слідчий відповідно до законодавства вирішує питання про оголошення особи в *міжнародний розшук* (виділ. – М.П. та О.С.).

Статтею 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено, що підставами для прове-

дження оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) є наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів (дали – ОРЗ) і засобів, про осіб, які готують вчинення злочину; осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; осіб безвісно відсутніх тощо.

Статтею 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначено, що ОРЗ, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України.

У п. 1 ч. 1 ст. 9¹ Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» вказується, що ведення оперативно-розшукових справ (далі – ОРС) здійснюється щодо невстановлених осіб, які готують вчинення злочину, а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, – до їх встановлення або розшуку, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності чи строків давності виконання обвинувального вироку.

При цьому ОРС повинна бути закрита у разі розшуку особи, яка переховувалася від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухилялася від відбування кримінального покарання, а також особи, яка безвісно відсутня (п. 1 ч. 1 ст. 9² Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову

діяльність» матеріали ОРД використовуються для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли.

Статтею 14 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено, що прокурор у межах своєї компетенції дає письмові вказівки про проведення ОРЗ з метою попередження та виявлення злочинів, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні (п. 4 ч. 3).

Виходячи з наведеного вище, ОРД як система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, спрямована, у тому числі, й на розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні.

Таким чином, розшук особи може здійснюватися як процесуальними засобами в рамках кримінального провадження, так і оперативно-розшуковими засобами в ході здійснення ОРД.

Виходячи з результатів аналізу норм чинного КПК України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» та інших відомчих нормативно-правових актів, можемо дійти висновку, що вітчизняне законодавство передбачає **три види розшуку**:

- 1) внутрішньодержавний (національний) розшук;
- 2) міждержавний розшук;
- 3) міжнародний розшук.

Внутрішньодержавний (національний) розшук осіб направлений на розшук

осіб, які вчинили кримінальне правопорушення на території України. Такий розшук може здійснюватися шляхом проведення уповноваженими суб'єктами відповідних ОРЗ, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій у межах ОРД або кримінального провадження.

Щодо **міждержавного розшуку осіб**, то він здійснюється на підставі багатосторонньої угоди («Договір держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав про міждержавний розшук» від 10.12.2010, «Конвенція Західно-Африканських країн» 1994 р. тощо) або двосторонніх угод. Законодавче визначення міждержавного розшуку закріплене в ст. 1 «Договору держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав про міждержавний розшук осіб» від 10.12.2010. Так, зокрема, «міждержавний розшук – це комплекс оперативно-розшукових, пошукових, інформаційно-аналітичних та інших заходів, спрямованих на:

- виявлення, затримання та взяття під варту з метою видачі або здійснення кримінального переслідування осіб, що переховуються від органів дізнання, слідства або суду та ухиляються від відбування кримінального покарання;

- встановлення місцезнаходження осіб, що ухиляються від виконання рішення судів за позовами;

- встановлення місцезнаходження осіб, зниклих безвісти, або тих, хто втратив зв'язок з родичами;

- встановлення особи людини, яка не здатна повідомити про себе установчі дані;

- встановлення особи людини за непізнаним трупом;

- надання інформації про всі категорії осіб, що розшукуються і встановлюються, які знаходяться за межами держави-ініціатора розшуку, але на територіях Сторін».

Що ж до **міжнародного розшуку осіб**, то виходячи із проведеного нами аналізу положень чинного законодавства

України, а також міжнародно-правових актів і міжнародних договорів, учасником яких є Україна, а також внутрішніх документів Інтерполу та Генеральної асамблеї Інтерполу, можемо дійти висновку, що законодавче поняття «міжнародний розшук» нормативно не визначено. При цьому, ні в чинному КПК України, ні в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» не передбачено положень, які б регламентували порядок оголошення особи у міжнародний розшук та здійснення міжнародного розшуку. Все це призводить до неоднозначного розуміння практичними працівниками правоохоронних і судових органів, а також правозахисних інституцій України зазначених питань й неоднакового формування правозастосовної практики, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів осіб, до яких застосовується процедура розшуку, у тому числі й міжнародного.

Для визначення порядку оголошення особи в міжнародний розшук та його безпосереднього здійснення, встановлення органу, який оголошує особу в міжнародний розшук, моменту, з якого особа вважається такою, що перебуває у міжнародному розшуку, необхідно здійснити системний аналіз положення чинного законодавства України, міжнародно-правових актів і міжнародних договорів, нормативних документів Інтерполу та Генеральної асамблеї Інтерполу, які регламентують зазначені питання.

Україна з 1992 р. є членом Інтерполу.

Кабінет Міністрів України у 1993 р. постановою № 220 затвердив «Положення про Національне центральне бюро Інтерполу». На реалізацію цього положення наказом МВС України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 09.01.1997 № 3/1/2/5/2/2 була затверджена «Інструкція про порядок використання правоохоронними органами

можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів». Ця Інструкція визначає порядок використання правоохоронними органами України можливостей Національного центрального бюро в Україні (далі – НЦБ Інтерполу) для співробітництва із Генеральним секретаріатом Інтерполу та правоохоронними органами зарубіжних держав під час здійснення діяльності, пов'язаної із попередженням, розкриттям та розслідуванням злочинів, які мають транснаціональний характер або виходять за межі України.

Згідно з положеннями вказаної вище Інструкції підрозділом, на який безпосередньо покладається організація виконання функцій Міністерства внутрішніх справ України як НЦБ Інтерполу, є робочий апарат (РА) Укрбюро Інтерполу, зокрема це Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. НЦБ забезпечує співробітництво правоохоронних органів України та зарубіжних країн як у цілому, так і в окремих напрямках боротьби із злочинністю і надає можливості для:

- підготовки та надсилання ініціативних запитів за кордон;
- підготовки та надсилання відповідей на запити зарубіжних правоохоронних органів;
- обміну оперативно-розшуковою, оперативно-довідковою та криміналістичною інформацією про підготовку і вчинення злочинів та причетних до них осіб, а також архівною та в окремих випадках процесуальною інформацією;
- обміну досвідом роботи, законодавчим та іншими нормативними актами, навчально-методичною літературою з питань діяльності правоохоронних органів;
- обміну науково-технічною та іншою інформацією з питань боротьби із злочинністю.

Положенням «Про Робочий апарат Укрбюро Інтерполу», затвердженим Наказом Національної поліції України

від 21.12.2015 № 193, визначено, що РА Укрбюро Інтерполу є самостійним структурним підрозділом МВС, який забезпечує реалізацію повноважень МВС щодо представництва України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерпол та Європейському поліцейському офісі (Європол), а також повноважень МВС України як НЦБ Інтерполу та Національного контактного пункту Європолу в Україні. РА Укрбюро Інтерполу відповідно до покладених на нього завдань, що стосуються міжнародного розшуку:

- організовує та координує за запитами правоохоронних органів України міжнародний розшук обвинувачених, підсудних та засуджених осіб, які переходять від органів досудового слідства, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, а також безвісно зниклих (п. 3.1.8);

- організовує та координує за запитами компетентних органів держав-членів Інтерполу розшук на території України осіб, які переховуються від органів розслідування, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, а також безвісно зниклих (п. 3.1.10.);

- організовує прийом-передачу осіб, щодо яких Генеральною прокуратурою України або Міністерством юстиції України прийняте рішення про задоволення клопотань компетентних органів іноземних держав щодо видачі (екстрадиції), тимчасової видачі, транзитного переміщення або передачі для подальшого відбування призначеного покарання (п. 3.1.11.);

- організовує прийом-передачу та конвоювання осіб, щодо яких компетентними органами іноземних держав прийняте рішення про задоволення клопотань Генеральної прокуратури або Міністерства юстиції України щодо видачі (екстрадиції), тимчасової видачі, транзитного переміщення або передачі для подальшого відбування призначеного покарання (п. 3.1.12.);

- передає органам державної влади України та державним органам іно-

земних держав клопотання про взяття під варту або затримання особи, щодо якої буде направлено запит про видачу, а також про надання взаємної допомоги в кримінальних справах у випадках, передбачених міжнародними договорами України (п. 3.1.14.).

Відповідно до п. 4.1 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів» правоохоронні органи України, використовуючи систему міжнародного розшуку в межах Інтерполу, мають змогу:

- одержати інформацію про місцеперебування за кордоном та рід занять розшукуваних осіб: підозрюваних у вчиненні злочинів, звинувачуваних, засуджених, які ухиляються від кримінальної відповідальності чи відбування покарання з подальшою їх екстрадицією (видачею);

- встановити контроль за діяльністю та пересуванням осіб, які переховуються від правоохоронних органів за межами України;

- встановити місцезнаходження особи, яка виїхала за кордон і пропала безвісти;

- ідентифікувати особу;
- ідентифікувати невідомих хворих;
- ідентифікувати непізнані трупи.

Пунктом 4.4 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів» передбачено, що підставою для міжнародного розшуку громадян України є запит правоохоронного органу, надісланий до НЦБ. У запиті повинна бути викладена повна та об'єктивна інформація про події, факти на розшукуваних осіб, а саме:

- номер кримінальної справи, ким та коли вона порушена, прізвище слідчого, який провадить розслідування, його контактний телефон;

– номер, дата заведення оперативно-розшукової справи категорії «Розшук», прізвище та контактний телефон працівника, який здійснює провадження у справі;

– обставини вчиненого злочину (злочинів) – місце, час, спосіб, юридична кваліфікація діянь, інші причетні до злочинів особи тощо;

– усі відомі прізвища, імена, по батькові розшукуваного кирилицею та в латинській транскрипції;

– за можливості – відомості про обох батьків;

– повна дата і місце народження розшукуваної особи;

– громадянство, національність;

– номери національного та закордонного паспортів, дати їх видачі, органи, які видавали паспорти;

– прізвиська розшукуваного, під якими він може бути відомим у злочинному середовищі;

– прикмети загальні (зріст, будова тіла, колір волосся, очей тощо) та особливі (шрами, татування, відсутність органів, окуляри тощо);

– функціональні ознаки (особливості ходи, заїкання, звички тощо);

– дві фотокартки (якщо можливо, анфас та в профіль) із зазначенням дати фотографування та виготовлення фотокарток;

– за наявності – дві дактокарти;

– відомості про наявність у розшукуваного зброї, чи може він становити загрозу для оточуючих як психічно хворий, наркоман, інфекційно хворий, схильний до жорстокості тощо;

– професії, якими видами діяльності може займатися;

– мови, якими володіє;

– в яких країнах і за якими адресами може перебувати, з ким може контактувати в країні перебування;

– який запобіжний захід обраний стосовно розшукуваної особи. Якщо є санкція на тримання цієї особи під вартою, ким і коли вона видана.

У разі розшуку підозрюваної, обвинуваченої або засудженої особи, яка пе-

реховується за кордоном, у запиті додатково відтворюються такі позиції:

– номер кримінальної справи, дата її порушення, назва органу, який провадить розслідування чи розшук такої особи, номер та текст статті Кримінального кодексу України із зазначенням передбаченої нею міри покарання, а також стислий виклад вчиненого розшукуваною особою протиправного діяння;

– заходи, які з погляду ініціатора розшуку доцільно вжити щодо розшукуваної особи у разі виявлення її на території іноземної держави. Такими заходами, як правило, можуть бути:

а) встановлення контролю за пересуванням розшукуваної особи. У цьому випадку від закордонних партнерів може бути одержана інформація про місцезнаходження розшукуваного, маршрути переміщення, контакти, виїзд за межі країни тощо;

б) затримання та арешт розшукуваної особи з наступною її екстрадицією. У цьому разі ініціатор розшуку в запиті до НЦБ гарантує, що при затриманні та арешті розшукуваної особи на території іншої держави до її компетентних органів буде обов'язково надіслано клопотання про екстрадицію цієї особи. Якщо країна, де вірогідно може перебувати розшукувана особа, невідома, то в запиті гарантується звернення з клопотанням про екстрадицію до будь-якої країни або вказується коло чи конкретний перелік країн, яким обмежується гарантоване звернення з клопотанням про екстрадицію.

Отже, зважаючи на положення ст.ст. 280, 281 КПК України, а також п. 8 «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» та п. 4.4 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розсліду-

ванні злочинів», обов'язковою умовою для направлення правоохоронним органом запиту до РА НЦБ Інтерполу щодо міжнародного розшуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, є ухвалення слідчим, прокурором постанови про оголошення цієї особи в міжнародний розшук. Тобто, прийняття слідчим, прокурором відповідного процесуального рішення в рамках кримінального провадження є лише першим етапом для оголошення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, в міжнародний розшук. Наступним етапом для оголошення особи в міжнародний розшук є направлення правоохоронним органом запиту до РА НЦБ Інтерполу про оголошення особи в міжнародний розшук.

При цьому слід звернути увагу на закріплену у п. 4.4.18 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів» вимогу, яка повинна бути врахована при підготовці правоохоронним органом запиту до РА НЦБ Інтерполу, зокрема – «який запобіжний захід обраний стосовно розшукуваної особи. **Якщо є санкція на тримання цієї особи під вартою** (виділ. – М.П. та О.С.), ким і коли вона видана». Як бачимо, законодавець не передбачає як обов'язкову вимогу для складання та подання запиту до РА НЦБ Інтерполу наявності ухвали слідчого судді про обрання до відповідної особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, що обумовлено, насамперед, тим, що на момент складання та подання до РА НЦБ Інтерполу запиту про оголошення особи в міжнародний розшук стосовно зазначеної особи ще може бути не обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

У цьому контексті варто зазначити, що згідно з приписами ч. 6 ст. 193 КПК України слідчий суддя, суд може розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та обрати такий запобіжний захід за від-

сутності підозрюваного, обвинуваченого лише у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК України, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений оголошений у міжнародний розшук. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у своєму листі «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 04.04.2013 № 511–550/0/4–13 з цього приводу зазначив, що обов'язок доведення факту перебування підозрюваного, обвинуваченого у міжнародному розшуку покладається на слідчого, прокурора, який подав клопотання про застосування запобіжного заходу, та підтверджується відповідними відомостями (довідка, витяг із бази даних Інтерполу тощо). Таким чином, для оголошення особи в міжнародний розшук не обов'язково надавати ухвалу слідчого судді про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

З цього приводу слід зазначити, що результати проведеного нами аналізу матеріалів правозастосовної практики свідчать про те, що прокурори не в усіх випадках належним чином обґрунтовують клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою особи, яка перебуває у міжнародному розшуку, й надають на підтвердження своєї позиції відповідні документи (довідки, витяги із бази даних Інтерполу тощо). Так, зокрема, апеляційний суд Харківської області у своїй ухвалі від 05.03.2018 (справа № 640/3198/17), відмовляючи в задоволенні апеляційної скарги прокурора, вказав наступне: «*Проте, як вірно зазначено слідчим суддею, надані довідки не містять відомостей про оголошення ОСОБА_2 саме в міжнародний розшук, як того вимагає ч. 6 ст. 193 КПК України. Крім того, в матеріалах, наданих суду, відсутні будь-які постанови про оголошення ОСОБА_2 у міжнародний розшук та відповідні запити органу до-*

судового розслідування, на підставі яких отримані зазначені вище довідки, в яких до того ж не зазначено, в межах якого конкретно кримінального провадження ОСОБА_2 перебуває розшуку. За таких обставин на час розгляду клопотання у слідчого судді були відсутні підстави для його задоволення.

Суд апеляційної інстанції позбавлений можливості надавати оцінку довідці від 01.03.2018, відповідно до якої ОСОБА_2 перебуває в міжнародному розшуку, яка була надана прокурором в судовому засіданні апеляційного суду, оскільки така інформація була відсутня у слідчого судді та не була досліджена ним безпосередньо під час розгляду клопотання. Враховуючи, що зміст такої довідки не був предметом розгляду слідчого судді, колегія суддів не вбачає підстав для задоволення апеляційної скарги прокурора, що не позбавляє сторону обвинувачення права повторно звернутися з клопотанням про застосування до ОСОБА_2 запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, надавши при цьому належний документ, що засвідчує перебування ОСОБА_2 у міжнародному розшуку по кримінальному провадженню № 12016220490007559».

Подібна позиція відображена й в ухвалі Голосіївського районного суду м. Києва від 19.04.2018 (справа № 752/15027/15-к), якою відмовлено у погодженні клопотання прокурора про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Так, зокрема в ухвалі суду зазначено: «Як вбачається з долучених до клопотання матеріалів, постановою слідчого у кримінальному провадженні – начальника другого слідчого відділу слідчого управління прокуратури м. Києва, погодженою прокурором відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях слідчих прокуратури м. Києва, підозрюваного ОСОБА_5 оголошено у міжнародний розшук, який доручено СБ України.

Відповідно до доданої до матеріалів клопотання Картки на особу, яка вчини-

ла кримінальне правопорушення, та яка підозрюється у їх вчиненні, що є додатком 4-а до п. 2.2 Положення «Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», затвердженого наказом Генерального прокурора України № 69 від 17.08.2012, відомості про оголошення ОСОБА_5 у розшук внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань 10.09.2015.

Як вбачається з наявної в матеріалах кримінального провадження постанови від 10.09.2015 про оголошення у міжнародний розшук підозрюваного ОСОБА_5, зазначена постанова прийнята до виконання старшим інспектором з особливих доручень Робочого апарату Укрбюро Інтерполу 10.09.2015, про що на вказаній постанові проставлено відповідну відмітку про отримання.

Слідчий суддя критично ставиться до посилок сторони обвинувачення щодо доводів переховування підозрюваного ОСОБА_5, оскільки останній до свого виїзду за кордон неодноразово і своєчасно з'являвся до слідчого з метою проведення з ним процесуальних дій; своєчасно, за два дні до виїзду у подорож 14.08.2015, особисто, письмово поставив до відома слідчого про свою тривалу закордонну подорож, яка відповідно до ч. 4 ст. 138 КПК України є поважною причиною неприбуття особи за викликом сторони обвинувачення; при листуванні з стороною обвинувачення повідомляв про адресу свого проживання; на відому адресу проживання не отримував жодного належного повідомлення про виклик до слідчого або прокурора.

З урахуванням викладеного, в ході розгляду клопотання, прокурором не доведено, що ОСОБА_5 на час розгляду клопотання оголошений в міжнародний розшук, в розпорядження слідчого судді доказів на підтвердження вказаної обставини не надано, а тому слідчий суддя вважає відсутніми підстави для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під

вартою у відсутність підозрюваного, а відтак, і неможливим його задоволення по суті вимог».

Таким чином, відсутність на момент розгляду клопотання прокурора про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка перебуває в міжнародному розшуку, відповідних підтверджуючих документів (довідка, витяг із бази даних Інтерполу тощо) є обґрунтованою підставою для його незадоволення слідчим суддею.

Слід зазначити, що РА Укрбюро Інтерполу, отримавши відповідний запит, вивчає одержані матеріали, при потребі запитує в ініціатора додаткові відомості і за прийнятими Інтерполом правилами надсилає запит до Генерального секретаріату Інтерполу або в РА Інтерполу відповідної країни (п. 4.6 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів»).

При цьому РА Укрбюро Інтерполу згідно із положенням п. 1.13 «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів» може відмовити повністю або частково у виконанні запитів:

- які не стосуються компетенції Інтерполу;
- які пов'язані із злочинами політичного, військового, релігійного чи расового характеру;
- виконання яких призведе до порушення:
 - а) суверенітету та безпеки України;
 - б) законодавства України чи держави, куди надсилається запит;
 - в) прав людини;
- якщо вони оформлені з порушенням вимог цієї «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні

у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів»;

– якщо вони надійшли від відомств, установ та організацій, що відповідно до законодавства України не є правоохоронними органами;

– якщо вони надійшли від фізичних осіб.

Про відмову у виконанні запиту РА Укрбюро Інтерполу письмово інформує ініціатора із зазначенням причин відмови.

У разі затримання чи встановлення місцеперебування розшукуваної особи на території України ініціатор її міжнародного розшуку зобов'язаний негайно, але за будь-яких обставин не пізніше 5 днів, повідомити про це в РА Укрбюро Інтерполу для інформування правоохоронних органів зарубіжних країн про припинення розшуку.

Після одержання даних про місцеперебування розшукуваної особи за кордоном РА Укрбюро Інтерполу:

– доводить одержану інформацію до відома ініціатора розшуку;

– повідомляє Генеральну прокуратуру України, а також прокуратуру Автономної Республіки Крим, міст Києва, Севастополя чи відповідної області (якщо кримінальна справа щодо розшукуваної особи знаходиться в провадженні слідчих прокуратури), Головне слідче управління МВС України (якщо розслідування в кримінальній справі провадять слідчі органів внутрішніх справ) або ГУКР МВС України (в разі розшуку засудженої особи) чи інші правоохоронні органи або їх структурні підрозділи за підслідністю.

Орган-ініціатор розшуку, отримавши інформацію про місцеперебування розшукуваної особи за кордоном, готує і не пізніше 10 днів з моменту отримання такої інформації надсилає відповідно в прокуратуру Автономної Республіки Крим, міст Києва, Севастополя чи області, Головне слідче управління, ГУКР МВС України, відповідний підрозділ інших правоохоронних органів за підслідністю обґрунтований запит про її видачу,

до якого додаються документи, передбачені п.п. 4.10.1–4.10.9 вказаної Інструкції.

Відповідно до ст. 22 «Правил Інтерполу щодо обробки інформації» (далі – Правила) Генеральний секретаріат Інтерполу є відповідальним за загальне керівництво Інформаційною системою Інтерполу й на нього покладається обов'язок ведення бази даних Інтерполу. Статтею 24 Правил Генеральний секретаріат уповноважений вносити, оновлювати та видаляти інформацію з баз даних Організації.

Згідно зі ст. 74 Правил Генеральний секретаріат відповідальний за перевірку відповідності всіх запитів вказаним Правилам та за опублікування якомога швидше тих запитів, які він вважає відповідними.

Статтею 77 Правил визначено, що всі запити перевіряються Генеральним секретаріатом на відповідність вказаним правилам. Генеральний секретаріат може не публікувати повідомлення від імені Організації, якщо:

- (а) надані дані не відповідають вимогам умови публікації повідомлення;
- (б) публікація повідомлення не представляє інтерес для цілей міжнародної поліцейської співпраці;
- (с) публікація повідомлення може завдати шкоди інтересам організації або її членів.

Генеральний секретаріат Інтерполу відповідно до положень вказаних правил уповноважений випускати такі види повідомлень, правий верхній кут яких маркується відповідним кольором: червоним (Red Notice); жовтим (Yellow Notice); зеленим (Green Notice); помаранчевим (Orange Notice); синім (Blue Notice); чорним (Black Notice); пурпуровим (Purple Notice).

Відповідно до ст. 84 Правил повідомлення з червоним кутом (Red Notice) публікуються за запитом НЦБ з метою пошуку місцезнаходження розшукуваної особи та його / її затримання, арешту або обмеження пересування з метою екстрадиції, видачі або подібних законних дій.

Такі повідомлення згідно зі ст. 83 Правил можуть публікуватися лише коли подано достатні судові дані щодо особи. Такі дані мають включати принаймні:

1. Виклад фактичних обставин справи, які розкриватимуть стислий і зрозумілий опис злочинної діяльності розшукуваної особи, включаючи час і місце цієї діяльності.

2. Обвинувачення.

3. Закон, що передбачає злочин (по можливості і відповідно до національного законодавства РА Укрбюро Інтерполу має надати формулювання відповідних положень щодо покарання).

4. Максимально можливе покарання, накладене покарання, або ж покарання, яке підлягає виконанню.

5. Посилання на дійсний ордер на арешт або судові рішення, яке має такий же наслідок (надати копію такого ордеру чи рішення).

У ст. 85 Правил також зазначається, що РА Укрбюро Інтерполу може подати додаткові документи для сприяння екстрадиції, коли вважає це необхідним та доречним.

Ураховуючи викладене вище, можемо дійти висновку, що разом із запитом до Генерального секретаріату подаються відповідні документи, що підтверджують зазначену у запиті інформацію й на підставі яких можливо оголосити особу в розшук. Постанова слідчого чи прокурора про оголошення особи в розшук є одним із проміжних та ініціюючих документів, вона направляється РА Укрбюро Інтерполу до Генерального секретаріату разом із переліком документів, зазначених у Правилах.

У випадку прийняття рішення про оголошення особи в міжнародний розшук Генеральний секретаріат видає спеціальний документ – циркулярне повідомлення (DIFFUSION), що свідчить про оголошення Інтерполом особи в міжнародний розшук, а його направлення до РА Укрбюро Інтерполу усіх країн-учасниць – початком (ініціацією) його здійснення.

Відповідно до ст. 23 «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу» Генеральний секретаріат повинен забезпечити направлення до Комісії запитів, здійснених згідно зі положенням цього «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу», відразу ж після їх отримання Генеральним секретаріатом. Стаття 28 передбачає, що Палата запитів Комісії уповноважена на прийняття рішення в межах своєї компетенції щодо обробки запитів, поданих відповідно до «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу», а також на розгляд та прийняття рішення щодо запитів про надання доступу, виправлення або видалення даних, оброблених в Інформаційній системі Інтерполу.

Слід звернути увагу, що результати проведеного аналізу матеріалів правозастосовної практики свідчать про те, що досить часто до Комісії направляються адвокатами (захисниками) запити з приводу обмеження доступу до файлів щодо осіб, які ще не перебувають на обліку в базах даних Інтерполу, оскільки заявником згідно зі ст. 30 «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу» є будь-яка фізична або юридична особа, яка подає запит.

Палата запитів Комісії досліджує запити на предмет їх прийнятності, тобто відповідності положенням «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу» та критеріям, визначеним у робочих правилах Комісії. Після цього дані в запиті перевіряються на відповідність «Правилам Інтерполу щодо обробки інформації», на підставі чого Палата приймає рішення щодо надання доступу, виправлення чи видалення даних, оброблених в Інформаційній системі Інтерполу. Згідно з ст. 38 «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу» рішення Палати є остаточним та обов'язковим як для Організації, так і для заявника.

Відповідно до ст. 60 «Статуту Комісії з контролю за файлами Інтерполу», якщо третя сторона запитує доступ до даних, які містяться в базі даних, Генеральний

секретаріат може пересилати дані тільки з попереднього дозволу джерела даних. Крім того, Генеральний секретаріат може вимагати висновок Комісії з контролю файлів Інтерполу для прийняти рішення щодо розкриття громадськості даних, оброблених в Інформаційній системі Інтерполу, відповідно до умов, викладених у Правилах. Однією з таких умов є санкціонування розкриття даних джерелом цих даних, включаючи деталі щодо типу даних, які підлягають розкриттю, методу їх розкриття, потенціальних одержувачів даних, а також даних щодо умов, що стосуються розкриття, визначених джерелом цих даних.

Таким чином, суб'єктом, який оголошує в міжнародний розшук, є Генеральний секретаріат Інтерполу. Компетентні правоохоронні органи запитуючої держави є лише ініціаторами, які діють через відповідне РА НЦБ Інтерполу.

Моментом оголошення особи в міжнародний розшук є саме прийняття Генеральним секретаріатом Інтерполу рішення – циркулярного повідомлення, що відображається в інформаційній базі Інтерполу. Початком міжнародного розшуку є направлення відповідного повідомлення до РА Укрбюро Інтерполу усіх країн-учасниць.

У цьому контексті вважаємо суперечливою й такою, що не відповідає положенням чинного КПК України, «Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів», а також внутрішніх документів Інтерполу практику тих вітчизняних суддів, які у своїх рішеннях вказують, що моментом оголошення особи в міжнародний розшук є саме дата винесення слідчим, прокурором постанови про оголошення особи в міжнародний розшук, її скерування з відповідними матеріалами до РА Укрбюро Інтерполу та внесення відомостей про це до ЄРДР. Так, наприклад, в Ухвалі Апеляційного суду

м. Києва від 20.09.2018 (справа № 11-сс/796/4578/2018) зазначено наступне: «Фактично ж дата винесення органом досудового розслідування постанови про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук, її скерування з відповідними матеріалами до РА Укрбюро Інтерполу та внесення відомостей про це до Єдиного реєстру досудових розслідувань і є початком перебування особи в міжнародному розшуку в розумінні вимог ст. 281 КПК України, а будь-яких інших документів, зокрема, довідки Інтерполу, витягу з бази Інтерполу тощо, зазначена норма закону не вимагає. Тому, як вважає колегія суддів, саме вищенаведені дані і мають бути доведені прокурором, як того вимагає ч. 6 ст. 193 КПК України. Оскільки прокурором в судовому засіданні було доведено, що ОСОБА_4 у встановленому порядку оголошений відповідною постановою старшого детектива у міжнародний розшук, дані про це скеровані до РА Укрбюро Інтерполу та внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань, то колегія суддів приходить до висновку, що на момент винесення слідчим суддею оскаржуваної ухвали і на теперішній час ОСОБА_4 перебував і перебуває у міжнародному розшуку. Крім того, дослідивши клопотання старшого детектива та матеріали провадження, колегія суддів встановила наявність передбачених законом обставин, які пов'язують необхідність обрання щодо ОСОБА_4 запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою».

Такою, що відповідає чинному вітчизняному та міжнародному законодавству, наведеного нами вище, є практика тих національних судів України, які у своїх рішеннях вказують, що факт внесення слідчим, прокурором відомостей до ЄРДР про оголошення розшуку підозрюваного ще не є підставою для його оголошення в міжнародний розшук і не є наслідком набуття особою статусу міжнародно розшукуваної. Так, зокрема в ухвалі Голосіївського районного суду м. Києва від 19.04.2018 (справа

№ 752/15027/15-к) зазначено наступне: «Стаття 281 КПК України, врегульовуючи питання прийняття слідчим/прокурором рішення щодо розшуку особи, не регламентує категорії такого розшуку, а також не містить припису щодо настання моменту оголошення особи у міжнародний розшук. Вона не встановлює умови оголошення підозрюваного у міжнародний розшук, а відповідно і процесуальний статус особи, як оголошеної у міжнародний розшук. У цьому розумінні приписи ст. 281 КПК України мають бланкетний характер. Отже, для визначення процесуального статусу особи, оголошеної у міжнародний розшук, на якому законодавець наголосив у ч. 6 ст. 193 КПК України, як єдиної підстави для розгляду клопотання про обрання їй запобіжного заходу, слід звертатися до інших нормативних актів.

Відповідно до позиції Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ), з цього приводу, яка міститься у п. 6 роз'яснень (лист № 511–550/0/4–13 від 04.04.2013), відповідно до яких слідчий суддя, суд наділений правом розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та обрати такий запобіжний захід за відсутності підозрюваного, обвинуваченого, лише у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК України, буде доведено, що такого підозрюваного, обвинуваченого оголошено у міжнародний розшук (ч. 6 ст. 193 КПК України).

Обов'язок доведення факту перебування підозрюваного, обвинуваченого у міжнародному розшуку покладається на слідчого, прокурора, який подав клопотання про застосування запобіжного заходу, та підтверджується відповідними відомостями (довідка, витяг із бази даних Інтерполу тощо).

З згаданого листа ВССУ однозначно випливає, що підозрюваним, якого оголошено у міжнародний розшук (у розумінні ч. 6 ст. 193 КПК України) слід вважати

виключно особу, яка перебуває у міжнародному розшуку і це підтверджується відповідними довідками та витягами із бази даних Інтерполу.

Відповідно до ч. 2 ст. 281 КПК України, про оголошення розшуку вноситься окрема постанова, якщо досудове розслідування не зупиняється, або вказується в постанові про зупинення досудового розслідування, якщо таке рішення приймається, відомості про що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Відповідно до п/п. 14 п. 2.1 та п/п. 7 п. 3.1 Положення «Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань» до Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться відомості лише про «оголошення розшуку підозрюваного» протягом 24 годин з моменту винесення прокурором або слідчим відповідної постанови. Про категорію розшуку у цьому Порядку не йдеться. Отже, внесення відомостей до ЄРДР про оголошення розшуку підозрюваного є внесенням інформації лише про прийняття прокурором/слідчим такої постанови.

Це не є оголошенням підозрюваного у міжнародний розшук, і не має наслідком набуття особою статусу міжнародно розшукуваної, оскільки для цього потрібно додатково здійснити визначений перелік адміністративних дій, спрямованих на досягнення результату у вигляді оголошення підозрюваного у міжнародний розшук.

За п. 4.3 Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затвердженої спільним наказом МВС, ГПУ, СБУ, ДМСУ, ДПАУ, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, міжнародному розшуку з ініціативи правоохоронних органів України підлягають особи, які виїхали за межі України і ухиляються від кримінальної відповідальності та відбуття покарання.

Пункт 4.4 Інструкції встановлює, що підставою для міжнародно-

го розшуку громадян України є запит правоохоронного органу, надісланий до НЦБ. Отже, нахождення запиту від правоохоронного органу до НЦБ є лише підставою для розпочатку процедури підготовки оголошення міжнародного розшуку підозрюваного».

Виходячи з результатів проведеного нами аналізу положень чинного КПК України, відомчих нормативно-правових актів, міжнародно-правових актів і міжнародних договорів, внутрішніх документів Інтерполу та правозастосовної практики, можемо визначити такий порядок оголошення особи у міжнародний розшук:

Ухвалення слідчим або прокурором постанови про оголошення особи в міжнародний розшук.

Підготовка та направлення слідчим запиту в Укрбюро Інтерполя, а саме в Департамент міжнародного поліцейського співробітництва.

Здійснення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва перевірки запиту на відповідність вимогам, передбаченим чинним законодавством України, міжнародними договорами та внутрішніми документами Інтерполу.

Направлення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва в Генеральний Секретаріат запиту щодо публікації повідомлення в базі даних.

Здійснення Генеральним Секретаріатом перевірки запиту на відповідність вимогам, передбаченим «Правилами Інтерполу щодо обробки інформації».

Внесення Генеральним Секретаріатом повідомлення, наведеного в запиті, до баз даних Інтерполу, й інформування про це всіх НБЦ Інтерполу.

Здійснення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва контролю за оновленням інформації в повідомленні.

З огляду на вказане вище можемо визначити **поняття міжнародного розшуку** як регламентованого нормами національного та міжнародного законо-

давства комплексу оперативно-розшукових, інформаційно-довідкових, адміністративно-перевірних заходів, слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, що здійснюються на території держав-членів Інтерполу з метою встановлення місця знаходження оголошених в розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді та суду й ухиляються від відбування кримінального покарання.

У такому розшуку беруть участь кілька держав, принаймні, більше двох. Провідну роль у такому розшуку відіграє Інтерпол. Міжнародний розшук здійснюється на підставі запитів, які надсилаються в рамках діючих багатосторонніх та двохсторонніх угод.

На підставі проведеного наукового дослідження та здійсненого доктринального тлумачення норм чинного законодавства України, міжнародно-правових актів і договорів, а також внутрішніх документів Інтерполу та Генеральної асамблеї Інтерполу, їх системного аналізу можемо дійти таких висновків:

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ ВИСНОВКИ:

Органом, що здійснює повноваження щодо оголошення особи в міжнародний розшук є Генеральний секретаріат Інтерполу. Компетентні правоохоронні органи запитуючої держави є лише ініціаторами, які діють через відповідне РА НЦБ Інтерполу.

Особа оголошується у міжнародний розшук у такому порядку:

- ухвалення слідчим або прокурором постанови про оголошення особи в міжнародний розшук;
- підготовка та направлення слідчим запиту в Укрбюро Інтерполя, а саме в Департамент міжнародного поліцейського співробітництва;
- здійснення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва перевірки запиту на відповідність вимогам, передбаченим чинним законодавством України, міжнародними до-

говорами та внутрішніми документами Інтерполу;

- направлення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва в Генеральний Секретаріат запиту щодо публікації повідомлення в базі даних;

- здійснення Генеральним Секретаріатом перевірки запиту на відповідність вимогам, передбаченим «Правилами Інтерполу щодо обробки інформації»;

- внесення Генеральним Секретаріатом повідомлення, наведеного в запиті, до баз даних Інтерполу, й інформування про це всіх НБЦ Інтерполу;

- здійснення Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва контролю за оновленням інформації в повідомленні.

3. Моментом оголошення особи в міжнародний розшук є саме прийняття Генеральним секретаріатом Інтерполу рішення – циркулярного повідомлення, що відображається в інформаційній базі Інтерполу. Початком міжнародного розшуку є направлення відповідного повідомлення до РА Укрбюро Інтерполу усіх країн-учасниць.

При цьому особа вважається оголошеною в міжнародний розшук лише за наявності відповідних підтверджуючих документів (довідка, витяг із бази даних Інтерполу; надіслання запиту про розшук та прийняття його до виконання іншою державою, яка не є членом Інтерполу; надіслання запиту про розшук до іншої держави на підставі двосторонньої угоди тощо).

Відсутність на момент розгляду клопотання прокурора про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка перебуває в міжнародному розшуку, відповідних підтверджуючих документів (довідка, витяг із бази даних Інтерполу тощо) є обґрунтованою підставою для його незадоволення слідчим суддею.

4. Для оголошення особи в міжнародний розшук не обов'язково надавати ухвалу слідчого судді про обрання запо-

біжного заходу у вигляді тримання під вартою.

5. Обов'язковою умовою для направлення правоохоронним органом запиту до РА НЦБ Інтерполу щодо міжнародного розшуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, є ухвалення слідчим, прокурором постанови про оголошення цієї особи в міжнародний розшук. Тобто, прийняття слідчим, прокурором відповідного процесуального рішення в рамках кримінального провадження є лише першим етапом для оголошення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, в міжнародний розшук. На підставі цього рішення в подальшому необхідно підготувати та подати на розгляд компетентного органу РА Укрбюро Інтерполу, а далі Секретаріату запит та інші передбачені порядком документи. При цьому,

рішення про оголошення міжнародного розшуку особи здійснює Генеральний секретаріат Інтерполу і лише за таких умов особа може вважатись такою, що оголошена у міжнародний розшук.

6. Міжнародний розшук – це регламентований нормами національного та міжнародного законодавства комплекс оперативно-розшукових, інформаційно-довідкових, адміністративно-перевірних заходів, слідчих (розшукових) дій й негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, що здійснюються на території держав-членів Інтерполу з метою встановлення місця знаходження оголошених у розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді та суду й ухиляються від відбування кримінального покарання.